دیدگاه

جایگاه دریای سیاه و نیازهای ژئواستراتژیک واشنگتن

ترجمه : هرمز برادران

در ۱۷ نوامبر سال جاری میلادی، واشنگتن و بخارست در مورد استقرار پایگاههای نظامی آمریکا در نزدیکی دریای سیاه به توافق رسیدند. در همان روز، واشنگتن دور جدیدی از گفت وگوها را به منظور نهایی کردن قرارداد اعطای امتیاز استفاده آمریکا از پایگاههای نظامی بلغارستان (پایگاه هوایی «بزمر» و پایگاه موشکی «نووسلو») آغاز کرد. همان طور که انتظار می رفت، روند مثبت روابط سیاسی و استراتژیک آمریکا با رومانی و بلغارستان در حال تداوم است. سال ۲۰۰۳ درجریان آمادگی برای عملیات آزادسازی عراق و در میان شکاف ها و اختلافات دیپلماتیک اروپایی در قبال حمله آمریکا به عراق، صوفیه و بخارست آشکارا اعلام کردند که واشنگتن می تواند برای همکاریهای استراتژیک درآینده، روی آنها حساب باز کند.

پیشرفت های سال ۲۰۰۵ در تثبیت حضور نظامی آمریکا در این دو کشور، بیانگر استحکام و تقویت ابتکار ژئواستراتژیک جدید آمریکا در منطقه سیاه است که تأثیرات مهمی در روابط آمریکا با اتحادیه اروپا و روسیه و نیز تأثیراتی در استراتژی غرب در برابر «خاورمیانه بزرگ» دارد. علاوه بر این، این مسأله نشان می دهد که واشنگتن به جای تسهیلات دائمی و بزرگ دوران «جنگ سرد»، اکنون به دنبال پایگاههای کوچک و انعطاف پذیر به منظور استقرار احتمالی نیروهایش در اروپاست.

نیازهای ژئواستراتژیک آمریکا

به نظر می رسد که آمریکا درصدد تسریع روند اعزام و استقرار ارتش خود در جبهه عملیات های اروپایی آن است. بسیاری پیش بینی می کردند که چنین اقداماتی در اوایل دهه ۱۹۹۰ صورت گیرد. طی دوران ۱۹۴۵ تا ۱۹۹۰، مهمترین عرصه حضور نظامی آمریکا در آلمان و نیز در تأسیسات هوایی ایتالیا، بریتانیای کبیر و ترکیه بود. پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، به نظر می رسید که حضور نظامی آمریکا دراین کشورها با اوضاع زمانه مطابقت نمی کند.

با این حال، حتی پس از سقوط دیوار برلین، واشنگتن اعمال هرگونه تغییر عمده در استراتژی نظامی خود را به تأخیر انداخت. منطقه بالکان تا سال ۱۹۹۹ هنگامی که ناتو به آخرین کشور کمونیست (صربستان ومونته نگرو) حمله و دوران جدیدی را در منطقه بوگسلاوی سابق آغاز کرد - عادی نشد. همچنین، روند توسعه ناتو و اتحادیه اروپا به سوی شرق هنوز ادامه داشت.

اما پس از حملات ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، مفاهیم امنیتی واشنگتن تغییر کرد. این بدان معنا نبود که آمریکا تا قبل از ۱۱ سپتامبر، خاورمیانه را منبع تهدید قلمداد نمی کرد، بلکه پس از این تاریخ، خاورمیانه به مهمترین اولویت استراتژیست های آمریکایی مبدل شد. افزون براین، هدف واشنگتن برای مقابله با جنبش های انقلابی اسلامی در «اسلام بی ثباتی» با نیاز آمریکا برای رقابت موفقیت آمیز با مراکز قدرت های در حال رشد مانند چین و هند ارتباط پیدا کرد.

به همین منظور، اکنون آمریکا به حمایت های لجستیکی جدیدنیازمند شده است. بنابراین آمریکا به این نتیجه رسید که در مناطقی که از لحاظ ژئوگرافیکی اهمیت استراتژیکی دارند و با نخیگان حاکم آن روابط سیاسی و دوستانه و قابل اعتماد دارد، تسهیلات سبک تری را ایجاد کند. به همین جهت است که رومانی و بلغارستان شرکای ایده آلی برای واشنگتن به شمار می آیند. منطقه دریای سیاه، وضعیت فوق العاده ای را برای نفوذ به قلب خاورمیانه ایجاد می کند. این منطقه همچنین ناحیه نفت خیز و سرشار از گاز خزر را به شرق دریای مدیترانه وصل می کند.

از آنجا که اوکراین به دلیل نفوذ نظامی، اقتصادی و سیاسی روسیه در آن جایی برای تأثیرگذاری آمریکا باقی نمی گذارد و نیز به دلیل آنکه ترکیه در جریان بحران عراق در سال ۲۰۰۳، عزم خود را برای پیگیری اهداف امنیتی و سیاسی خاص خود نشان داد، بلغارستان، رومانی و گرجستان به ۳ قلمرو منطقه ای جالب توجه برای استقرار نیروهای آمریکایی مبدل شده اند. از میان این ۳ کشور، گرجستان بی ثبات ترین و از نظر سیاسی غیرقابل پیش بینی ترین است. به همین دلیل، رومانی و بلغارستان عاقلانه ترین گزینه ها برای آمریکا هستند.

نخبگان دوران پس از کمونیسم در رومانی و بلغارستان بیش از هر کس دیگری به حمایت سیاست آمریکا در خاورمیانه علاقه نشان داده اند. علاوه براین، آنها در کشور خود با مخالفت علیه میزبانی از پایگاه نظامی آمریکا در کشورشان مواجه نیستند.

اهداف امنیتی و سیاسی بخارست و صوفیه

به نظر می رسد که نیازهای ژئواستراتژیک آمریکا با اهداف نخبگان جدید رومانی و بلغارستان سنخیت دارد. اهداف این کشورها عبارتند از پیوستن سریع به اتحادیه اروپا و ضمانت امنیتی مضاعف (آمریکا - ناتو و اتحادیه اروپا - ESDP) در مقابل تلاشهای هژمونیک احتمالی روسیه.

به علاوه، این دوکشور، کمک آمریکا را امری حیاتی در تسریع انتقال اقتصاد کم تحرک خود به سرمایه داری بازاری می دانند. نخبگان این کشورها امیدوارند که روابط استراتژیک قوی تر با واشنگتن، راه را برای همکاریهای مالی و اقتصادی بیشتر و افزایش سرمایه گذاری آمریکا هموار کند.

نقاطی که آمریکا مایل به ایجاد پایگاه در آنهاست، عبارتند از : فرودگاه «کوگا لنیسانو» (واقع در نزدیکی شهر کنستانتا در ساحل دریای سیاه) و «فتستی» (واقع در ۲۰۰ کیلومتری شرق بخارست). در بلغارستان ، پایگاه هوایی بزمر و پایگاه موشکی نووسلو (واقع در نزدیکی مرز با ترکیه).

بلغارستان و رومانی قبل از هرچیزی خواهان ادغام کامل در چارچوب امنیتی غرب هستند و می خواهند از این وضعیت به عنوان راهی برای عضویت در اتحادیه اروپا استفاده کنند. با توجه به عضویت ۱۰ کشور جدید در اتحادیه اروپا در سال ۲۰۰۴ و نیز رد قانون اساسی اروپا توسط شهروندان فرانسوی و هلندی، عضویت صوفیه و بخارست در اتحادیه اروپا برای سال ۲۰۰۷، بار دیگر مورد توجه زیادی قرار گرفته است. احتمال زیادی وجود دارد که عضویت این کشورها در این اتحادیه تا سال ۲۰۰۸ به تعویق افتد. این در حالی است که ناتو موفق شده است قبل از اتحادیه اروپا، این ۲ کشور سابقاً کمونیست را در خود ادغام کند.

خط پایان

با تثبیت وضعیت استراتژیکی آمریکا در بلغارستان ورومانی، دریای سیاه به سرعت به سوی یک سیستم قدرتی جدید حرکت می کند. از آنجا که روند گسترش اتحادیه اروپا به دلیل ناتوانی این اتحادیه در تطبیق با این سیستم جدید وناراضایتی مردم اروپا از گسترش اتحادیه تضعیف شده ، آمریکا به سرعت در بخش غربی منطقه تحت نفوذ روسیه رسوخ کرده است.

صوفیه و بخارست در صددند تا دورشدن از شرق و عضویت در ناتو، وجهه خود را نزد بروکسل افزایش دهند. اما درعین حال ، اروپای غربی به زودی درمی یابد که جذب کشورهای جنوب شرق اروپا و بالکان در اتحادیه باعث افزایش گرایش های روبه آمریکا می شود و این امر موجب می گردد تا تلاش ها برای ساختن یک قدرت اروپایی مستقل تضعیف شود.

منبع : سایت اینترنتی PINR

حمله شبه نظامیان به پاسگاه «یعقوبه» عراق

گروه بین الملل: افراد مسلح ۱۰ عضو نیروهای اسحاقی عراق با زور دوشنبه در شمال بغداد کشتند. به گزارش خبرگزاری رویترز از بغداد، در اولین حمله افراد مسلح، پنج پلیس کشته و سه نفر دیگر زخمی شدند. در این حمله، شش شورشی نیز کشته شدند. در شهر «دهاب» در ۱۶ کیلومتری بغداد نیز بر اثر شلیک افراد مسلح، پنج سرباز کشته شدند.

یک بی.بی.سی در این ارتباط گزارش داد: بین گروهی از شورشیان مسلح و مأموران پلیس عراقی در شهر یعقوبه، واقع در شمال شرق بغداد، درگیری روی داد وتلفاتی برجای گذاشت.

به گفته منابع پلیس یعقوبه، بامداد دیروز گروهی از شورشیان مسلح با استفاده از خمپاره اندازو آر پی جی به یک پاسگاه بازرسی پلیس در نزدیکی شهر یعقوبه حمله کردند وبین دوطرف درگیری روی داد که در نتیجه آن، دست کم پنج مأمور پلیس کشته و چند نفر دیگر نیز زخمی شده اند.

پلیس یعقوبه گفته است که در این درگیری، تعداد نامعلومی از مهاجمان نیز از پای در آمدند.

یعقوبه از مراکز عمده شورشیان عراقی است که از سوی گروه های تندروسنی که با حضور نظامی خارجی و دولت مرکزی عراق مخالف هستند، حمایت می شوند.

این شهر تاکنون بارها شاهد حملات مسلحانه شورشیان و عملیات بمب گذاری بوده که تلفات سنگینی برجای گذاشته است.

از سویی، یک فرمانده ارشد نظامی آمریکا با اعتراف به اینکه عراقی ها خواهان خروج نیروهای آمریکایی وخارجی از خاک این کشور هستند، گفت: آنها نمی گویند همین فردا از اینجا بروید، بلکه خواهان آن هستند که ما هرچه سریعتر از عراق خارج شویم.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، ژنرال «پیتر پیس» رئیس ستاد مشترک آمریکا افزود: ما به صورت ماهانه تعداد نیروهایمان را در عراق مورد بازنگری قرار می دهیم.

برخی تحلیلگران آمریکایی می گویند به محض تشکیل دولت جدید در عراق، آنها از نیروهای خارجی خواهان ترک خاک این کشور خواهند شد اما مقامات رسمی می گویند چنین درخواستی واقعی نیست .

ژنرال پیس همچنین شایعه کاهش نیروهای آمریکا در عراق تا زیر ۱۰۰ هزار نفر در سال آینده را تکذیب کرد.

سرپوش به کویت و عراق

منابع آمریکایی در کویت اعلام کردند، «جورج بوش» رئیس جمهوری آمریکا برای دیدار با نظامیان آمریکایی در عراق و کویت وتبریک سال نو مسیحی به آنان دیروز به این دو کشور رفت.

براساس این گزارش، رئیس جمهوری آمریکا در سخنانی در جمع نظامیان آمریکایی در عراق از اقدامات آنان برای کمک به برقراری امنیت، ثبات ودموکراسی در این کشور قدردانی کرد.

رهبران کردستان عراق حمایت خود را از تشکیل دولت وحدت ملی که آیت الله سیستانی نیز بر آن تأکید کرده است، اعلام کردند.

به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از خبرگزاری فرانسه، «جلال طالبانی» رئیس جمهوری عراق و «مسعود بارزانی» رئیس حکومت محلی کردستان این کشور از تشکیل دولت وحدت ملی با مشارکت همه طرفهای پیروز در انتخابات ۱۵ دسامبر (۲۴ آذر) اعلام کردند.

طالبانی و بارزانی رهبران دو حزب عمده کردستان (اتحادیه میهنی و حزب دموکرات) که با ائتلاف کردستان در انتخابات اخیر شرکت کردند، در دیدار روز یکشنبه خود دور نمای مشارکت خود در دولت آتی را بررسی و بر ضرورت تشکیل دولت وحدت ملی با مشارکت همه لیستهای پیروز انتخابات اخیر تأکید کردند.

طالبانی پس از این دیدار گفت: «تشکیل دولت ائتلافی با مشارکت همه عناصر تشکیل دهنده ملت عراق اعم از سنی، شیعه و کرد به مثابه دولت وحدت ملی است ، » طالبانی شنبه این هفته با شماری از معترضان به نتایج انتخابات اخیر در چارچوب تلاشهایی که از چهار شنبه گذشته برای نزدیک کردن دیدگاههای طرفهای شرکت کننده در انتخابات آغاز کرد، دیدار کرد.

رئیس جمهوری عراق خاطر نشان کرد که ائتلاف کردستان بر این نکته تأکید می کند که دولت جدید با مشارکت ائتلاف کردستان و ائتلاف ملی (شیعه) و نیروهای دیگر از جمله جبهه وفاق عراق (اقلیت سنی) و لیست العراقیه به رهبری «ایادعلاوی» (لائیکها) تشکیل شود.

در نشست طالبانی و بارزانی که در تفرجگاه دوکان در استان «سلیمانیه» در شمال عراق برگزار شد، «زلمای خلیل زاد» سفیر آمریکا در بغداد هم شرکت کرد.

ائتلاف عراق یکپارچه بزرگترین پیروز انتخابات اخیر بر اساس نتایج غیر رسمی، در خواست گروههای وابسته به اقلیت و طیف علاوی را برای برگزاری مجدد انتخابات رد کرده و از این گروهها خواسته است در مقابل رأی و اراده اکثریت ملت عراق تسلیم شوند و به قواعد دموکراسی تن در دهند. پیش از این، آیت الله سیستانی خواستار آزادی گروهها و تشکیل دولت وحدت ملی پس از انتخابات ۱۵ دسامبر (۲۴ آذر) شده بود. وی از احزاب شیعه که بر اساس انتشار نتایج اولیه انتخابات عراق پیروز شدند، خواست که با گروه ها و جریانهای دیگر برای تشکیل دولت وحدت ملی که نماینده تمامی جناحهای سیاسی اصلی باشد، همکاری کنند.

در این حال ، براساس توافق اخیر بین مقامات عراقی، هفته اول ماه مارس (اواسط اسفندماه) به عنوان زمان نهایی تشکیل دولت جدید عراق تعیین شد.

به گزارش ایسنا، رونزامه «الاتحاد» (چاپ امارات) به نقل از مقام سیاسی رسمی عراق نوشت: بعد از مذاکرات انجام شده طی روزهای گذشته بین جلال طالبانی، زلمای خلیل زاد و «سید عبدالعزیز حکیم» رئیس مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، تأیید شد که هفته اول ماه مارس به عنوان آخرین مهلت برای تشکیل دولت جدید عراق باشد. از سوی دیگر، روزنامه «الوطن» (چاپ کویت) نوشت که «صالح المطلق» از سیاستمداران سنی عراق و رئیس جبهه گفتمان ملی تأکید کرد که با تشکیل دولت متحد ملی در صورتی که حقوق تمامی گروه ها در آن در نظر گرفته شود، موافق است.

حمایت رهبران کردستان وشخصیت های سنی عراق از تشکیل دولت وحدت ملی

شارون منطقه حائل ضد موشکی ایجاد می کند

گروه بین الملل - «آریل شارون» نخست وزیر اسرائیل دراولین اقدام عمده خود پس از پشت سر گذاشتن سکته مغزی و بازگشت به کار دستور داده است که منطقه ای درغزه شمالی ایجاد شود که فلسطینیان اجازه ورود به آن را نداشته باشند.

به گزارش بی بی سی، مقامات اسرائیل گفتند که هدف از ایجاد این منطقه «ورود ممنوع»، بازداری فلسطینیان از موشک اندازی به خاک اسرائیل است.

سخنگوی وزارت کشور فلسطینیان این طرح را رد کرد و گفت: نیروهای امنیتی فلسطینیان در غزه دستور دارند که مواضع خود را ترک نکنند. از سویی به گزارش ایرنا، روزنامه صهیونیستی «معاریو» ادعا کرد: حزب جدید آریل شارون رژیم صهیونیستی موسوم به «کادیما» (پیشرو) به صلح با فلسطینیان می اندیشد. این روزنامه دیروز افزود: مؤسسان کادیما ، تعلیل صلح را به منظور ایجاد پایه هایی برای ترسیم مرزهای دائمی بین اسرائیل و فلسطین برای رسیدن به آرامش در پیش خواهند گرفت. روزنامه یادشده ادعا کرد: « برنامه سیاسی حزب کادیما بر اصل دو دولت برای دو ملت بر اساس واقعیت جغرافیایی منطقه استوار است.»

پیشمرگان کرد عراقی جایگزین نیروهای آمریکایی می شوند

نیروهای پیشمرگ کرد عراقی پس از عقب نشینی بخشی از نیروهای آمریکایی از عراق، جایگزین این نیروها خواهند شد.

به گزارش واحد مرکزی خبر روزنامه «اموتمر» دیروز نوشت: دو یا سه لشگر از پیشمرگان کرد آماده شده اند تا جایگزین نیروهای آمریکایی شوند که قرار است از عراق عقب نشینی کنند. این روزنامه به نقل از منابع بلندپایه در اربیل نوشت: نیروهای پیشمرگ کرد عراقی تحت پرچم ارتش دولتی عراق فعالیت خواهند کرد.

این منابع گفتند: مقام های آمریکایی و دولت بغداد این موضوع را بررسی کرده اند و قرار شده است که در چند هفته آینده، جزئیات آن مشخص شود.

«اورهان پاموک» در انتظار محاکمه مجدد

گروه بین الملل «اورهان پاموک» نویسنده سرشناس ترک یکبار دیگر به خاطر اظهارات در ترکیه دادگاهی می شود. به گزارش خبرگزاری رویترز ناشر آثار پاموک گفت که احتمال دارد وی به خاطر اظهارات در یک روزنامه آلمانی به جرم توهین به ارتش ترکیه مورد محاکمه قرار گیرد. پاموک در حال حاضر نیز به خاطر اظهارات دراین مورد نسل کشی ارامنه و کشتار کردها تحت محاکمه است که جریان این دادگاه که دو ماه به تعویق افتاده مورد انتقاد انجمنهای حقوق بشر قرار گرفته است.

به غیر از پاموک، چهار روزنامه نگار دیگر از جمله سردبیر یک روزنامه ارمنی چاپ ترکیه نیز به اتهامات مشابهی تحت محاکمه هستند که در صورت تأیید این اتهامات آنها به ۹ ماه تا ۴ سال زندان محکوم خواهند شد.

برادر ناتنی صدام پیشنهاد معامله آمریکا را رد کرد

گروه بین الملل ـ وکیل برادر ناتنی صدام، دیکتاتور سرنگون عراق ادعا کرد که آمریکا به «برزان التکریتی» در ازای شهادت علیه صدام، پیشنهاد اعطای پستی دولتی کرده بود.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از امان، «خلیل الدلیمی» که وکیل صدام نیز هست، به روزنامه «العرب الیوم» گفت: آمریکایی ها به موکل من، پیشنهاد سمتی سیاسی در دولت به ازای شهادت علیه صدام را داده اند، اما وی چنین معامله ای را رد کرده و گفته است که هرگز علیه (رئیس جمهور) صدام شهادت نخواهد داد و به او خیانت نخواهد کرد. این ادعاها مورد تأیید قرار نگرفته اند.

در این حال، به گزارش ایسنا به نقل از خبرگزاری رویترز، وکلای مدافع صدام از دادگاه ویژه دری در بغداد خواستند که تحقیقات مستقلی را درباره ادعای صدام مبنی بر شکنجه توسط زندانبان های آمریکایی انجام دهد.

«خلیل الدلیمی» رئیس تیم دفاع از صدام گفت: صدام فکر می کند که در اثر افزایش شکنجه های روانی نتواند به طور مناسب در دادگاه از خود دفاع کند.

وی اظهار داشت: من به دادگاه شکایت کرده و خواهان بررسی این جنایت علیه موکلم و شکنجه وی طی مدت دستگیری اش و پس از آن شده ام.

اوبدون ذکر جزئیات بیشتر گفت: ما خواهان حضور یک تیم مستقل پزشکی برای معاینه رئیس جمهور جهت بررسی کبودی های بدنش شده ایم.

پس از دستگیری روحانی شیعه در فرودگاه

شیعیان بحرین با پلیس درگیر شدند

پلیس بحرین، یک روحانی شیعه را پس از ورود از ایران، در فرودگاه بین المللی بحرین بازداشت کرد که این امر به درگیری طرفداران وی با پلیس منجر شد.

به گزارش خبرگزاری فارس، خبرگزاری آلمان، آیت الله «شیخ محمد سند»، ۴۶ ساله که عمدتاً در ایران زندگی می کند، شامگاه یکشنبه پس از ورود به فرودگاه بحرین از قم، در حالی که روحانیون شیعه دیگری نیز در هواپیما همراه وی بودند، توسط لباس شخصی ها بازداشت شد.

گفته می شود بازداشت وی با درخواست اخیرش برای گزارش سازمان ملل متحد درباره آینده بحرین در ارتباط است. مشابه چنین گزارشی پیش از این در سال ۱۹۷۰ ارائه شده بود که زمینه استقلال بحرین را فراهم کرد.

حدود ۱۵۰ نفر از حامیان این روحانی که در فرودگاه تجمع کرده بودند، خواستار «آزادی اسند» شدند و در داخل فرودگاه شعارهای ضد دولت بحرین سر دادند و هنگامی که پلیس ضد شورش تلاش کرد به تظاهر کنندگان حمله کند، حامیان سند به سوی پلیس سنگ و صندلی پرتاب کردند.

به گفته مخالفان، دست کم ۲۰ اعتراض کننده جراحات های سطحی برداشتند.

وزارت کشور بحرین با انتشار بیانیه ای اعلام کرد: سند به اتهام انجام فعالیت هایی که امنیت ملی را به خطر می اندازد، دستگیر شده است. براساس این بیانیه، چهار اعتراض کننده نیز دستگیر شدند.

سند اوایل صبح امروز آزاد شد، اما احتمال می رود در روزهای آینده در دادگاه حاضر شود. خبرگزاری آلمان از سند که نام وی در گذرنامه اش «سید احمد المجید» قید شده، به عنوان مدرس در قم یاد کرده است.

پارلمان عرب امروز گشایش می یابد

گروه بین الملل ـ پارلمان عرب امروز (سه شنبه) در قاهره - پایتخت مصر - گشایش می یابد.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، این پارلمان تازه تأسیس توسط اتحادیه عرب به منظور تأثیرگذاری در منطقه تشکیل شده است و قرار است هر ۲۲ عضو این اتحادیه، ۴ نماینده به این مجلس اعزام کنند. این مجلس دارای قدرت قانونگذاری نیست و تنها نظر مشورتی خواهد داشت. قرار است مقر دائمی این پارلمان در دمشق - پایتخت سوریه - باشد. این نهاد به تأسی از پارلمان اروپا در «استراسبورگ» فرانسه شکل گرفته است. قرار است حسنی مبارک در مراسم افتتاحیه این مجلس سخنرانی کند.

رهبر اخوان المسلمین: اشتباه حل شد

رهبر جماعت اخوان المسلمین گفت: منع خروج وی از مصر برای به جا آوردن مناسک حج که دو روز پیش اعلام شد، اشتباه ارزیابی بوده و حل شد است.

به گزارش خبرنگار فارس، «محمد مهدی عاکف» در مصاحبه با روزنامه فرانسطفه ای «الشرق الاوسط»، گفت: «هفته آینده برای به جا آوردن مناسک حج به مکه سفر خواهم کرد.»

چشم انداز

سیاست خارجی آلمان در سال ۲۰۰۵

سیاست خارجی در آلمان، با سیاست امنیتی این کشور چنان درآمیخته است که در اصل این دو را نمی توان از یکدیگر جدا دانست. روند سیاست خارجی آلمان در سال ۲۰۰۵ را می توان به سه مرحله بخش کرد: نخست، از آغاز سال تا ماه سپتامبر، به رهبری صدر اعظم و وزیر خارجه پیشین: « گرهارد شرودر» و «یوشکا فیشر»، سپس از اعلام نتیجه انتخابات تا استقرار دولت ائتلافی سوسیال دموکراتها و دموکرات مسیحی ها در نوامبر و در پایان تعیین خط مشی دولت تازه، به رهبری «انگلا مرکل» و «فرانتس والتر اشتاین مایر».

از مرحله دوم، چیز زیادی نمی توان گفت، چون تنها اقداماتی در این مرحله به انجام رسیده اند که تعویق ناپذیر بوده اند. مانند ادامه کار نیروهای پاسدار صلح آلمانی در شاخ آفریقا و افغانستان یا دیدار از کشورهایی که قرار آنها پیش از این گذاشته و تثبیت شده بود. اما در بخش نخست چه گذشت؟

روند رابطه آلمان و ایالات متحده، از نکات برجسته سیاست خارجی سال ۲۰۰۵ بود. هنگامی که رئیس جمهوری آمریکا در ماه فوریه به آلمان آمد، هنوز بوها دو کشور، تا اندازه ای سرد بود. شهر «برلین در آن هنگام مملو از نیروهای امنیتی ای بود که از تظاهرات ضد آمریکایی جلوگیری می کردند و نمی گذاشتند تظاهر کنندگان به مرکز شهر و محل پارلمان و کاخ نخست وزیری، نزدیک شوند. لحن هر دو رهبر سیاسی، بوش و شرودر، دوستانه تر و آشتی پذیرتر از گذشته شده بود. هر دو می کوشیدند، اختلافها را امری مربوط به گذشته قلمداد کنند. هنگامی که شرودر در ماه جولای از آمریکا دیدن می کرد، مسأله عراق دیگر از سوی هیچکدام از طرفین مطرح نشد.

مسأله ایران اگرچه در روابط سیاسی و اقتصادی آلمان و آمریکا نکته اصلی نبود، ولی در گرمتر کردن این روابط، نقش حساسی داشت. اتحادیه اروپا و در صدر آن، آلمان، انگلیس و فرانسه، در رابطه با مسأله اتمی ایران، به یک استراتژی دو سویه دست زدند: در حالی که آنها با تهدیدهای آمریکا مخالفت جدی نمی کردند، خود برای پایان دادن به این معضل، با حکومت ایران به مذاکرات آشتی جویانه می پرداختند. این گذشته، دولت آلمان به طور غیر مستقیم، در بخشهایی با امریکا هم آوایی آغاز کرد.

بیش از ۶ هزار سرباز آلمانی در سراسر جهان به عنوان پاسدار صلح، خدمت می کنند. گرچه اکثر ایشان زیر نظارت و رهبری سازمان ملل متحد، عمل می کنند، اما برای مثال ۵۰ نفر از آنها در «ابوظبی»، نیروهای امنیتی عراقی را آموزش می دهند که با خواست ها و اهداف آمریکا کاملاً همسان و همراه است. به طور کلی، سوسیال دموکراتها و دموکرات مسیحی ها، در رابطه با موضعگیری در برابر آمریکا، در میانه راه به یکدیگر رسیده اند. هم اکنون نه از سیاست قاطعانه شرودر در کناره گیری از درگیریهای نظامی آمریکا خبری هست و نه از پشتیبانی و اطاعت بی قید و شرطی که محافظه کاران آهنگ آن را گاه به گوش واشنگتن می خواندند.

وزیر امور خارجه جدید آلمان، درست پس از ادای سوگند در مجلس، به آمریکا سفر کرد و هماننا اطمینان داد که دولت ائتلافی تازه، در همکاری با شریک سیاسی و اقتصادی خود آمریکا، کوشا خواهد بود. او همچنین از پایه دوم سیاست خارجی آلمان سخن گفت که جذب و همنوایی هرچه بیشتر سیاستهای آلمان در سیاستهای اتحادیه اروپا است. سال ۲۰۰۵ سال تصمیم گیری و تصویب قانون اساسی اتحادیه اروپا در پهنه آن اراه بود. در فرانسه و هلند، مردم به این قانون پاسخ منفی دادند و در آلمان مجلس باید تصمیم می گرفت که آیا تأیید این قانون به همه پرسی گذاشته شود یا خیر. سرانجام در ماه مه سال جاری، قانون اساسی اروپا در پارلمان آلمان به تصویب رسید اما شرودر نتوانست آنگونه که باید و شاید به تصویب این قانون در کشورهای دیگر اتحادیه کمک کند. هم اکنون مسأله ادامه تلاش برای تصویب قانون اساسی اروپا، مسکوت مانده است. اما مرکل صدر اعظم جدید آلمان در نخستین دیدار خود از «بروکسل» پایتخت اداری اتحادیه اروپا ، اطمینان داد که آلمان قصد ندارد از سکوتی که هم اکنون در کار تصویب این قانون برقرار شده است، برای تغییر در مفاد آن استفاده کند. مرکل تلاش برای تصویب قانون یادشده را به زمانی موکول کرد که ریاست ادواری شورای عالی اتحادیه اروپا، با آلمان باشد. گفتنی است که منظور مرکل، ژانویه سال ۲۰۰۷ میلادی است.

مسأله دیگری که دست اندرکاران سیاست خارجی آلمان را در سال جاری به خود مشغول داشت، گسترش اتحادیه اروپا است. در این میان، مسأله ترکیه از همه چشمگیرتر و برجسته تر است. در حالی که صدر اعظم و وزیر امور خارجه پیشین، از عضویت ترکیه در اتحادیه اروپا پشتیبانی می کردند، محافظه کاران که هم اکنون یک پایه اتئلاف دولت جدیدند، همواره به رهبری مرکل، از همکاری دریک سطح ویژه و برجسته با ترکیه، بدون پیوستن این کشور به اتحادیه سخن گفته اند. شرودر می گفت که تنها با پذیرش کامل ترکیه در اتحادیه می توان به استقرار یک اسلام آزاد و به دور از بنیادگرایی، امیدوار بود. در همان حال، مرکل و همفکرانش از اصول بنیادینی که اندیشه اروپایی بر آن تکیه دارد، سخن می گفتند. اصولی که بر پایه آیین مسیح بنا شده اند. اکنون پرسش این است که اتئلاف جدید با این اختلاف نظر چگونه کنار خواهد آمد؟ مرکل در مقام صدر اعظمی، در این باره تنها گفته است که مسأله ترکیه تا انتخابات بعدی مجلس در آلمان، به تصمیم گیری نهایی نخواهد رسید. بدین ترتیب، جای اختلاف و مشاجره در این مسأله نخواهد ماند.

رابطه آلمان با چین و روسیه، هرچند دیدگاه مرکل با شرودر، در هر دو مورد با یکدیگر تفاوتهایی دارد، اما دولت تازه آلمان نیز همانند دولت پیشین، نمی تواند از نقض حقوق بشر در دو کشور یادشده به سختی انتقاد کند، به ویژه که مسأله پشتیبانی یا عدم پشتیبانی آن دو به عنوان عضوشورای امنیت سازمان ملل متحد، در میان است. آلمان مایل است در آینده نزدیک، یک کرسی دائمی در شورای امنیت سازمان ملل متحد به دست آورد . هرچه هست، اگر دولت تازه در اینجا و آنجا اختلاف نظرهایی در سیاست خارجی با دولت پیشین داشته باشد، ولی به نظر نمی رسد که سیاست خارجی آلمان با روی کار آمدن دولت تازه تغییر چندانی کند.

منبع: رادیو صدای آلمان